

OGÓLNOPOLSKA SESJA NAUKOWA TEOLOGÓW - MORALISTÓW POŚWIĘCONA ENCYKLICE *HUMANAE VITAE*

W dniach od 23 do 25 stycznia 1969 roku w rezydencji arcybiskupiej w Krakowie odbyła się sesja naukowa teologów-moralistów poświęcona encyklice *Humanae vitae*.

Mając naprzód na uwadze genetyczny punkt widzenia, trzeba powiedzieć, że z propozycją odbycia tego rodzaju sesji wystąpił J. Em. Ks. Kard. K. Wojtyła. Profesorowie Krakowskiego Seminarium Duchownego podjęli tę inicjatywę i pod jego osobistym przewodnictwem oraz przy współdziałaniu Profesorów innych uczelni teologicznych przygotowali ogólnopolskie naukowe spotkanie teologów-moralistów. Przy okazji warto wspomnieć, że moralisci krakowscy skupieni wokół osoby swego Metropolity podjęli problematykę teologiczno-moralną *Vaticanum II* na bieżąco, jeszcze przed zakończeniem obrad soborowych. W szczególnej jednak mierze uwagę swoją skoncentrowali na zagadnieniach z dziedziny katolickiej etyki życia małżeńskiego i rodzinnego. O żywym i twórczym zainteresowaniu tą problematyką świadczą takie fakty jak: trzydniowa sesja odbyta w styczniu 1967 roku a poświęcona węzłowym problemom katolickiej etyki małżeńskiej; przygotowanie na życzenie i za zgodą konferencji Episkopatu Polski *Votum*¹ w sprawie życia małżeńskiego i rodzinnego; opracowanie tłumaczenia i komentarza do encykliki *H. v.*², czy wreszcie sesja, o której tu mowa.

Przygotowana głównie przez Profesorów Seminarium Duchownego w Krakowie sesja naukowa poświęcona encyklice *H.v.* zgromadziła w rezydencji arcybiskupiej profesorów i wykładowców katolickiej

¹ *Les fondements de la doctrine de l'Eglise concernant les principes de la vie conjugale*, „*Analecta Cracoviensia* 1969”, 194–230.

² „*Notificationes e Curia Metropolitana Cracoviensi*”, 1–4 (1969) 1–106.

nauki moralnej z całej Polski (w sumie około siedemdziesięciu osób). Do stołu obrad zasiedli więc, poza organizatorami, teologowie-moralisci z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, z Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, z wszystkich Wyższych Seminariów Duchownych zarówno diecezjalnych jak i zakonnych. Na szczególne podkreślenie zasługuje to, że patronujący sesji Ks. Kard. K. Wojtyła nie tylko użył gościny obradującym moralistom, lecz sam także brał żywy udział we wszystkich posiedzeniach zagajając obrady, włączając się w dyskusję, dokonując podsumowań. Należy jeszcze dodać, że sesję zaszczylicili swoją obecnością Ich Ekscelencje Księża Biskupi: W. Pluta, J. Rozwadowski, J. Wosiński. Wśród uczestników sesji nie zabrakło też przedstawicieli Komisji Episkopatu d/s Duszpasterstwa Rodzin i Krakowskiego Wydziału Duszpasterstwa.

Z kolei wypada przejść do omówienia strony programowo-treściowej sesji. W ciągu tych trzech pracowitych dni wygłoszono i przedyskutowano dziesięć referatów. Już sama ilość prelekcji wskazuje na to, że posiedzenia były całodzienne. Wyjątek stanowił jedynie pierwszy dzień obrad, w którym w godzinach popołudniowych teologowie-moralisci wzięli udział w uroczystej akademii ku czci seniora moralistów polskich, ks. prof. dr Władysława Wichra, obchodzącego jubileusz 50-lecia pracy naukowej. Jak wspomniano zagajenia sesji i podsumowywania dyskusji dokonywał Ks. Kard. K. Wojtyła. Samym zaś obradom przewodniczyli kolejno Księża Profesorowie: Poplatek, Urmanowicz i Inlender. A oto tytuły referatów:

Stopień pewności etycznych norm podanych przez encyklikę *Humanae vitae* (Ks. prof. dr I. Różycki — Kraków),

Filozoficzne pojęcie prawa naturalnego (Ks. dr T. Styczeń — Lublin),

Teologiczne rozumienie prawa naturalnego na tle encykliki *H.v.* (Ks. dr J. Bajda — Tarnów),

Osoba i miłość według encykliki *H.v.* (Ks. Kard. K. Wojtyła),

Normy moralne encykliki *H.v.* i ich uzasadnienie (Ks. prof. dr B. Inlender — Warszawa),

Zagadnienie wykonalności norm moralnych zawartych w encyklice *H.v.* (Ks. prof. dr St. Smoleński — Kraków),

Postulaty jakie encyklika *H.v.* stawia przed teologią moralną (Ks. prof. dr T. Ślipko TJ — Kraków),

Pastoralne aspekty Sakramentu Pokuty w encyklice *H.v.* (Ks. dr F. Macharski — Kraków),

Zadania ludzi świeckich w realizowaniu wskazań encykliki *H.v.* (P. dr W. Póltawska — Kraków),

Okresowa wstrzeźliwość ze strony teologicznej i medycznej (O. Karol Meissner OSB — Kraków).

W ramach krótkiego sprawozdania nie sposób przedstawić bogatą treść wygłoszonych referatów i żywej dyskusji, jaka wywiązywała się po każdym z nich. Ponieważ większość wspomnianych prelekcji w formie artykułów ukazuje się drukiem³, dlatego można tutaj poprzestać na zwróceniu uwagi jedynie na te referaty, których publikacji — przynajmniej na razie — się nie przewiduje.

I tak ks. prof. Macharski w swym referacie wskazał na konieczność podjęcia dialogu duszpasterskiego. W dialogu tym musi się przejawić postawa wierności wobec nauki Chrystusa i wobec człowieka. W części drugiej zwrócił uwagę na potrzeby duszpasterstwa uniwersalistycznego: cały Lud Boży jest podmiotem działania duszpasterskiego w sposób określony dla każdego przez jego miejsce w tym Ludzie. Przy czym trzeba tu uwzględnić zasadę komplementarności i zasadę integralności doktrynalnej.

P. dr med. W. Półtawska stwierdziła naprzód, iż *Humanae vitae* jest encykliką dla świeckich i o świeckich. Encyklika stawia wymagania i powołuje świeckich do współpracy w trzech płaszczyznach. Rola ekspertów w naukach świeckich polega, zdaniem prelegenta, głównie na wydobyciu rzetelnej prawdy w dziedzinie biologii (n.b. prawa rządzące ciałem człowieka nie stoją w sprzeczności z normami etycznymi encykliki), na prawdziwej informacji, czy wreszcie na szkoleniu kadry ekspertów świeckich. Zadanie świeckich w małżeństwie względem siebie samych sprowadza się przede wszystkim do odpowiedzialności za klimat całego środowiska i do właściwego wychowania dzieci. Trzecią płaszczyznę stanowi pomoc duszpasterzom (poradnie przedmażeńskie, katechizacja itp.).

W ramach teologicznego aspektu wstrzeźliwości okresowej o. Karol Meissner omówił m.in. zagadnienie miejsca płci w strukturze osoby ludzkiej oraz różnice zachodzące pomiędzy antykoncepcją i wstrzeźliwością okresową. W ramach medycznego aspektu referent zajął się naprzód problemem możliwości i rzekomej szkodliwości okresowej wstrzeźliwości. Sporo uwagi poświęcił z kolei sprawie formacji do małżeństwa i celibatu. Wreszcie scharakteryzował statystyczne i eksperymentalne metody regulacji poczęć.

³ W niniejszym tomie *Analecta* są drukowane następujące artykuły: Ks. I. Różycki, *Teologiczna pewność norm etycznych zawartych w encyklice Humanae vitae*; Ks. T. Ślipko SJ, *Postulaty stawiane teologii moralnej w encyklice Humanae vitae*; Ks. T. Styczeń SDS, *Filozoficzna koncepcja prawa naturalnego*; Ks. J. Bajda, *Teologiczne rozumienie prawa naturalnego na tle encykliki Humanae vitae*; Kard. Karol Wojtyła, *Nauka encykliki Humanae vitae o miłości*; Ks. S. Smoleński, *Zagadnienie wykonywalności norm moralnych zawartych w encyklice Humanae vitae* (Zob. ss. 231—371). Referat ks. B. Inlendera ukaże się w *Collectanea theologica*.

Biorąc pod uwagę całość niezwykle żywej i bogatej tematycznie dyskusji, trzeba powiedzieć, że wyraźnie zaznaczyły się w niej dwa nurty: teoretyczny i praktyczny. Te dwa kierunki dyskusji wytyczał zresztą sam program sesji: referaty pierwszych dwóch dni miały zdecydowanie charakter teoretyczno-spekulatywny, natomiast w trzecim dniu skoncentrowano się przede wszystkim na zagadnieniach praktyczno-duszpasterskich. Jeśli chodzi o teoretyczny nurt dyskusji, to jego dominantą był problem stopnia pewności norm etycznych *Humanae vitae*. W nurcie drugim dyskusji bardzo mocno akcentowano konieczność jednolitej praktyki duszpastersko-konfesjonałowej.

Pomijając inne bardziej zasadnicze względy warto na zakończenie wskazać na „kontekst” historyczny krakowskiej sesji teologów-moralistów. Odbyta w okresie wzmożonej kampanii przeciw encyklice *Humanae vitae* sesja moralistów polskich, w czasie której dali oni świadectwo swej wierności Chrystusowi nauczającemu w osobie Papieża Pawła VI, posiada szczególną wymowę.

Ks. Tomasz Chmura